

Strasbourg 17.4.2018
COM(2018) 226 final

2018/0107 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

**yhdenmukaisista säännöistä laillisten edustajien nimeämiseksi todistusaineiston
keräämistä varten rikosoikeudellisissa menettelyissä**

{SWD(2018) 118 final} - {SWD(2018) 119 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Sähköisten palvelujen tarjoajat, kuten sähköiset viestintäpalvelut tai sosiaaliset verkostot, verkossa toimivat markkinapaikat ja muut säilytyspalvelun tarjoajat, ovat tärkeitä innovoinnin ja digitaalitalouden kasvun vauhdittajia. Ne helpottavat ennennäkemättömän laajan käyttäjäkunnan tiedonsaantia ja henkilöiden välistä viestintää. Nämä palvelut yhdistävät satoja miljoonia käyttäjiä ja tarjoavat innovatiivisia palveluja yksityishenkilöille ja yrityksille. Ne tuottavat merkittäviä hyötyjä digitaalisille sisämarkkinoille ja taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia käyttäjille kaikkialla unionissa ja sen ulkopuolella. Internetin sekä viestintä- ja tietoyhteiskunnan palveluiden kasvava merkitys ja läsnäolo jokapäiväisessä elämässämme ja yhteiskunnassa näkyy niiden käytön räjähdysmäisessä kasvussa. Näitä palveluita voidaan kuitenkin käyttää väärin, esimerkiksi välineinä rikosten tekemiseen tai helpottamiseen, mukaan lukien vakavat rikokset, kuten terrori-iskut. Kun näin tapahtuu, nämä palvelut ja sovellukset ovat usein ainoa paikka, josta tutkijoilla on mahdollisuus saada johtolankoja rikoksen tekijän tunnistamiseksi ja tuomioistuimessa käytettävän todistusaineiston hankkimiseksi.

Internetin rajaton luonne huomioon ottaen tällaisia palveluja voidaan periaatteessa tarjota kaikkialta maailmasta, eivätkä ne välttämättä vaadi fyysistä infrastruktuuria, yrityksen läsnäoloa tai henkilöstöä jäsenvaltioissa, joissa palveluja tarjotaan, tai sisämarkkinoilla kokonaisuutena. Tällaisten palveluiden rajat ylittävää tarjontaa kannustetaan ja tuetaan EU:ssa erityisesti siten, että palvelujen tarjoaminen on vapaata.

Sisämarkkinoilla toimivat palveluntarjoajat voidaan jakaa kolmeen pääluokkaan: 1) palveluntarjoajat, joiden päätoimipaikka sijaitsee jäsenvaltiossa ja jotka tarjoavat palveluja vain kyseisen jäsenvaltion alueella; 2) palveluntarjoajat, joiden päätoimipaikka sijaitsee jäsenvaltiossa ja jotka tarjoavat palveluja useissa jäsenvaltioissa; ja 3) palveluntarjoajat, joiden päätoimipaikka sijaitsee EU:n ulkopuolella ja jotka tarjoavat palveluja yhdessä tai useammassa EU:n jäsenvaltiossa, siitä riippumatta, onko niillä toimipaikka yhdessä tai useammassa näistä jäsenvaltioista.

Koska palveluntarjoajille ei ole asetettu yleistä vaatimusta fyysisestä läsnäolosta unionin alueella, jäsenvaltiot ovat toteuttaneet kansallisella tasolla toimia sen varmistamiseksi, että niitä kansallisia oikeudellisia velvoitteita noudatetaan, joita jäsenvaltiot pitävät olennaisina ja tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annetun direktiivin 2000/31/EY¹ (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) 3 artiklan 4 kohdan mukaisina. Näihin toimiin kuuluu vaatimus asettaa todistusaineistoa tai muunlaisia tietoja saataville silloin, kun oikeusviranomaiset pyytävät niitä rikosasioissa. Nämä kansalliset lähestymistavat vaihtelevat suuresti eri jäsenvaltioissa, ja niihin sisältyy toimenpiteitä aina laajennetusta lainvalvonnallisesta toimivallasta² velvollisuuteen nimetä laillinen edustaja jäsenvaltion alueella tietyille palveluntarjoajille, jotka tarjoavat palveluja kyseisellä alueella. Esimerkiksi Saksa on äskettäin hyväksynyt

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi 2000/31/EY](#), annettu 8 päivänä kesäkuuta 2000, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista (EUVL L 178, 17.7.2000, s. 1).

² Termillä ”lainvalvonnallinen toimivalta” viitataan asiaankuuluvien viranomaisten toimivaltaan toteuttaa tutkintatoimia.

verkkovalvontalain³, joka velvoittaa sosiaalisten verkostojen tarjoajia⁴ nimeämään Saksassa henkilön, jolla on oikeus ottaa vastaan lainvalvontaviranomaisen pyyntöjä. Laissa säädetään seuraamuksista aina 500 000 euroon saakka, jos edustajaa ei ole nimetty tai jos pyyntöjen vastaanottamiseen valtuutettu henkilö ei vastaa tietopyyntöihin. Vastaavista toimenpiteistä keskustellaan Italiassa⁵. Toiset jäsenvaltiot, kuten Belgia, eivät vaadi paikallista edustajaa vaan pyrkivät sen sijaan kansallisilla menettelyillä panemaan kansalliset velvoitteet suoraan täytäntöön ulkomaille sijoittautuneiden palveluntarjoajien osalta⁶.

Määrittäessään toimivaltaisuutta palveluntarjoajan osalta jäsenvaltiot soveltavat useita erilaisia yhdistäviä tekijöitä, kuten palveluntarjoajan päätoimipaikka, paikka, jossa palveluja tarjotaan, tietojen sijainti tai eri tekijöiden yhdistelmä. Lisäksi joidenkin jäsenvaltioiden viranomaisten ja joidenkin palveluntarjoajien välillä on erilaisia yhteistyömekanismeja ja epävirallisia sopimuksia. Jotkut suuremmista palveluntarjoajista arvioivat vaikutustenarviointia varten, että niiden kansallisten lainmukaisten velvoitteiden noudattamisesta aiheutuvat vuosittaiset kustannukset liikkuvat seitsensatoista lukujen haarukan yläpäässä. Erilaisten kansallisten vaatimusten noudattamisesta aiheutuvat kulut, vaikka ovatkin oletettavasti suoraan verrannolliset markkina-asemaan, voivat osoittautua kohtuuttomiksi pienemmille palveluntarjoajille.

Tällaisten järjestelyjen puitteissa lähetettyjen pyyntöjen täytäntöönpanokelpoisuuden osalta jäsenvaltioiden välillä on eroja siinä, onko palveluntarjoajilla velvollisuus toimia yhteistyössä vai ei. Lisäksi lainsäädännön noudattamatta jättämisen seuraamuksissa ja niiden täytäntöönpanossa on hajanaisuutta. Jopa niissä tapauksissa, joissa palveluntarjoaja noudattaa seuraamusta koskevaa määräystä, on tietojen toimittamista koskevan alkuperäisen määräyksen toimeenpano yhä vaikeaa.

Jäsenvaltiot ovat korostaneet useissa yhteyksissä, että nämä on tärkeimpiä haasteita, joita on käsiteltävä yhdessä:

- Oikeus- ja sisäasioiden ministerien ja EU:n toimielinten edustajien 22. maaliskuuta 2016 antamassa yhteisessä lausumassa, joka koski Brysselissä tehtyä terrori-iskuja⁷, korostettiin ensisijaisen tärkeänä tarvetta löytää tapoja, joilla voidaan nopeuttaa ja tehostaa digitaalisen todistusaineiston varmistamista ja hankintaa, tiivistämällä yhteistyötä kolmansien maiden ja EU:n alueella toimivien palveluntarjoajien kanssa, jotta tehostetaan EU:n ja jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen noudattamista.
- Neuvoston päätelmissä, jotka hyväksyttiin 9. kesäkuuta 2016⁸, jäsenvaltiot vahvistivat päättäväisyytensä toteuttaa toimia oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseksi kybertoimintaympäristössä ja kehottivat komissiota kehittämään

³ http://www.bmjbv.de/DE/Themen/FokusThemen/NetzDG/NetzDG_node.html.

⁴ Säädestä sovelletaan ”telemediapalvelujen tarjoajiin, jotka voittoa tavoittelevassa tarkoituksessa toimivat internetalustoilla, joiden tarkoituksena on antaa käyttäjille mahdollisuus jakaa sisältöä muiden käyttäjien kanssa tai saattaa tällainen sisältö yleisön saataville (sosiaaliset verkot) [...] Samaa sovelletaan alustoihin, jotka on suunniteltu mahdollistamaan yksityishenkilöiden välinen viestintä tai tietyn sisällön levittäminen.”

⁵ <http://www.publicpolicy.it/wp-content/uploads/2016/03/Relazione-Franco-Roberti-Dna.pdf>.

⁶ Antwerpenin muutoksenhakutuomioistuin, 15.11.2017 annettu tuomio, <http://www.lesoir.be/124825/article/2017-11-17/la-justice-belge-condamne-skype-payer-une-amende-30000-euros>.

⁷ [EU:n oikeus- ja sisäasiainministerien ja EU:n toimielinten edustajien yhteinen lausuma Brysselissä 22. maaliskuuta 2016 tehdyistä terrori-iskuista.](#)

⁸ [Neuvoston päätelmät rikosoikeudellisten toimien tehostamisesta kybertoimintaympäristössä, ST9579/16.](#)

ensisijaisena asiana EU:n yhteisen lähestymistavan rikosoikeudellisten toimien tehostamiseksi kybertoimintaympäristössä.

Näihin haasteisiin vastaamiseksi tarvitaan kaksitahoinen lainsäädännöllinen lähestymistapa. Tässä ehdotuksessa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat tiettyjen palveluntarjoajien laillista edustajaa unionissa rikosoikeudellisissa menettelyissä tarvittavan todistusaineiston keräämistä varten. Lisäksi tarvitaan SEUT-sopimuksen 82 artiklan 1 kohdan nojalla annettava väline, jotta määräykset voidaan antaa suoraan palveluntarjoajalle rajat ylittävissä tilanteissa. Näin ollen edellä mainittuihin haasteisiin vastataan näillä kahdella ehdotuksella yhdessä. On kuitenkin tärkeää muistaa, että tämän ehdotuksen tarkoituksena on yksiselitteisesti ja ennen kaikkea pyrkiä yksilöimään jäsenvaltioiden viranomaisen antamien määräysten vastaanottajat, jotta rikosasioissa on mahdollista hankkia palveluntarjoajien hallussa olevaa todistusaineistoa. Sen vuoksi tämän ehdotuksen tarkoituksena on poistaa joitakin palveluntarjoajien kanssa asioimiseen liittyviä esteitä tarjoamalla yhteistä EU:n laajuista ratkaisua, jossa oikeudelliset määräykset osoitetaan palveluntarjoajille niiden laillisen edustajan kautta. Näin vältetään yksilöllisten ja koordinoimattomien kansallisten lähestymistapojen tarve ja taataan oikeusvarmuus EU:n tasolla. Tämän vuoksi tässä ehdotuksessa velvoitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että palveluntarjoajat nimeävät valtuutetut lailliset edustajat, jotka ovat oikeudellisessa vastuussa oikeudellisten määräysten ja päätösten noudattamisesta kyseisten palveluntarjoajien puolesta.

Lisäksi yhdenmukainen lähestymistapa luo tasapuoliset toimintaedellytykset kaikille yrityksille, jotka tarjoavat samantyyppisiä palveluja EU:ssa riippumatta siitä, mihin ne ovat sijoittautuneet tai missä ne toimivat, kun samalla noudatetaan sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin 3 artiklassa säädettyä alkuperämaaperiaatetta. Kyseinen periaate koskee ainoastaan EU:hun sijoittautuneita tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoajia, ja periaatteeseen sovelletaan lisäksi useita poikkeuksia ja mahdollisia vapautuksia. EU:n tasolla yhdenmukaistetut säännöt ovat välttämättömiä, eivät ainoastaan palvelujen tarjoamiseen liittyvien esteiden poistamiseksi ja sisämarkkinoiden paremman toiminnan varmistamiseksi, vaan myös johdonmukaisen rikosoikeudellisen lähestymistavan varmistamiseksi unionissa. Tasapuoliset toimintaedellytykset ovat välttämättömiä myös muille sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan perusedellytyksille, joita ovat esimerkiksi kansalaisten perusoikeuksien suojeleminen sekä suvereniteetin ja julkisen vallan kunnioittaminen kansallisen ja unionin lainsäädännön tehokkaassa täytäntöönpanossa ja valvonnassa.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Tietyillä aloilla sovellettavat unionin säädökset sisältävät jo velvollisuuden nimetä laillinen edustaja palveluntarjoajille, jotka eivät ole sijoittautuneet EU:hun mutta jotka tarjoavat palveluja EU:ssa. Näin on esimerkiksi yleisessä tietosuoja-asetuksessa (EU) 2016/679 (27 artikla)⁹ ja direktiivissä (EU) 2016/1148¹⁰, joka koskee toimenpiteitä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamiseksi koko unionissa (18 artikla). Myös

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2016/679](#), annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi \(EU\) 2016/1148](#), annettu 6 päivänä heinäkuuta 2016, toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamiseksi koko unionissa (EUVL L 194, 19.7.2016, s. 1).

komission ehdotus sähköisen viestinnän tietosuoja-asetukseksi sisältää tällaisen velvoitteen (3 artikla)¹¹.

Kuten edellä todettiin, tämä ehdotus on yhdenmukainen sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin ja erityisesti sen 3 artiklassa vahvistetun alkuperämaaperiaatteen kanssa eikä se vaikuta kyseisen direktiivin säännöksiin, mukaan lukien 5 artiklan mukaiset tietojen antamista koskevat vaatimukset.

- **Ehdotetun direktiivin lyhyt kuvaus (miten se parantaa nykyistä oikeudellista kehystä)**

Jäsenvaltioilla on tällä hetkellä erilaisia lähestymistapoja palveluntarjoajille asetettuihin velvoitteisiin, erityisesti rikosoikeudellisten menettelyiden osalta. Hajanaisuutta on esiintynyt erityisesti sähköiseen todistusaineistoon liittyen, sillä tietyt palveluntarjoajat säilyttävät tietoja, jotka voivat olla tärkeitä rikosten tutkimisessa ja syyteharkinnassa. Hajanaisuus luo oikeudellista epävarmuutta asianosaisille ja voi tältä osin asettaa palveluntarjoajat erilaisten ja joskus ristiriitaisten velvoite- ja seuraamusjärjestelmien piiriin riippuen siitä, tarjoavatko ne palvelunsa kansallisesti, rajat ylittävästi unionin sisällä vai unionin ulkopuolelta käsin. Palvelujen tarjoamisen vapautteen kohdistuvien esteiden vähentämiseksi palveluntarjoajat velvoitetaan tällä direktiivillä nimeämään unionissa oleva laillinen edustaja, joka voi vastaanottaa, noudattaa ja panna täytäntöön päätöksiä, joiden tarkoituksena on se, että kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat kerätä todistusaineistoa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Esteiden väheneminen tämän seurauksena parantaisi sisämarkkinoiden toimintaa tavalla, joka on linjassa yhteisen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehittämisen kanssa.

Velvollisuus nimetä laillinen edustaja kaikille unionissa toimiville palveluntuottajille varmistaisi sen, että määräyksillä, jotka koskevat rikosoikeudellisissa menettelyissä tarvittavan todistusaineiston keräämistä, on aina selkeä vastaanottaja. Tämä puolestaan tekisi näiden määräysten noudattamisen helpommaksi palveluntarjoajille, koska laillinen edustaja vastaisi määräysten vastaanottamisesta, noudattamisesta ja täytäntöönpanosta palveluntarjoajan puolesta.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Oikeusperusta, jonka nojalla tämän alan toimia voidaan toteuttaa, on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 53 ja 62 artikla, joissa säädetään palvelujen sijoittautumista ja tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamista koskevien toimenpiteiden toteuttamisesta.

Käsiteltävässä asiassa velvoite nimittää laillinen edustaja unionissa auttaisi erityisesti poistamaan palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat rajoitukset, mistä säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 56 artiklassa, kuten edellä on esitetty.

¹¹ [Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi](#) yksityiselämän kunnioittamisesta ja henkilötietojen suojasta sähköisessä viestinnässä ja direktiivin 2002/58/EY kumoamisesta (sähköisen viestinnän tietosuoja-asetus), COM(2017) 10 final.

- **Toimintatavan valinta**

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 53 ja 62 artiklan mukaisesti komissio voi ehdottaa direktiivejä ja ei-sitovia välineitä, kuten suosituksia. Kun otetaan huomioon, ettei tarvetta tarjota oikeusvarmuutta ja poistaa palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia rajoituksia voida saavuttaa ei-sitovan välineen avulla, valittiin direktiivin muoto.

- **Toissijaisuusperiaate**

Ehdotus koskee palveluntarjoajia, jotka tarjoavat palveluja EU:ssa, riippumatta niiden sijoittautumispaikasta, joka voi olla EU:ssa tai EU:n ulkopuolella. Koska EU:n yhteistä lähestymistapaa ei ole, koordinoimattomat kansalliset ratkaisut sellaisten päätösten vastaanottamiseksi, noudattamiseksi tai täytäntöönpanemiseksi, jotka liittyvät todistusaineiston keräämiseen rikosoikeudellisissa menettelyissä, saattavat johtaa hajanaisuuteen, mikä aiheuttaa useilla markkinoilla toimiville palveluntarjoajille erilaisten ja mahdollisesti ristiriitaisten kansallisten velvoitteiden tilkkutäkin. Tämä haittaa palvelujen tarjoamista EU:ssa. Kun otetaan huomioon oikeudellisten lähestymistapojen moninaisuus ja lukuisat sidosryhmät, unionin tason lainsäädäntö on asianmukaisin keino puuttua havaittuihin ongelmiin.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotuksen tarkoituksena on esittää yhdenmukaistettu lähestymistapa nykyisten ja uusien palvelujen tarjoamisen esteiden poistamiseksi siltä osin kuin on kyse sellaisten päätösten vastaanottamisesta, noudattamisesta tai täytäntöönpanosta, jotka koskevat todistusaineiston keräämistä rikosoikeudellisissa asioissa. Valittua lähestymistapaa pidetään oikeasuhteisena aiheutuvaan rasitteeseen nähden. Kun otetaan huomioon internetin ja tietoyhteiskunnan palvelujen lisääntyvä merkitys ja käyttö, nykyisiin esteisiin voidaan puuttua monella eri tavalla. Näistä vaihtoehtoista, kuten lainsäädäntöehdotuksen liitteessä olevassa vaikutustenarvioinnissa¹² on yksityiskohtaisemmin käsitelty, laillisen edustajan pakollinen nimeäminen tietyille EU:ssa toimiville palveluntarjoajille tarjoaa tavoitteen mukaisesti tehokkaan mekanismin, jonka avulla voidaan antaa oikeudellisia määräyksiä aiheuttamatta kohtuuttomia rasitteita palveluntarjoajille.

Velvollisuus nimetä laillinen edustaja aiheuttaa suuremman rasitteen EU:n ulkopuolelle sijoittautuneille yrityksille, koska ne eivät sijaitse yrityksenä EU:ssa. Toisaalta tämä laillinen edustaja voisi olla kolmas osapuoli, joka toimisi useiden palveluntarjoajien, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten), edustajana. Laillinen edustaja voi myös vastata useista eri toiminnoista (esimerkiksi edustus yleiseen tietosuojasetukseen tai sähköisen viestinnän tietosuojaan liittyen tässä välineessä säädetyn laillisen edustuksen lisäksi). Velvollisuutta sovelletaan ainoastaan pk-yrityksiin, jotka tarjoavat palvelujaan EU:ssa. Satunnainen tietojenkäsittely EU:ssa ei kuulu velvollisuuden piiriin.

¹²

Komission yksiköiden valmisteluasiakirja – Vaikutusten arviointi – Oheisasiakirja ehdotukseen asetukseksi sähköistä todistusaineistoa rikosoikeudellisissa asioissa koskevista eurooppalaisista esittämisen- ja säilyttämismääräyksistä sekä ehdotukseen direktiiviksi yhdenmukaisista säännöistä laillisten edustajien nimeämiseksi todistusaineiston keräämistä varten rikosoikeudellisissa menettelyissä, SWD(2018) 118.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

• Sidosryhmien kuuleminen

Komissio kuuli kaikkia asiaan liittyviä sidosryhmiä yli puolentoista vuoden ajan kartoittaakseen ongelmat ja etenemistavat, mukaan lukien mahdollisuudet parantaa viranomaisten ja palveluntarjoajien välisiä vuorovaikutuskanavia. Tämä tehtiin kyselytutkimusten avulla, jotka vaihtelivat avoimesta julkisesta kuulemisesta asianomaisille viranomaisille kohdennettuihin kyselyihin. Lisäksi järjestettiin asiantuntijakokouksia ja kahdenvälisiä kokouksia, joissa käsiteltiin EU:n lainsäädännön mahdollisia vaikutuksia. Aloitetta koskevaa palautetta kerättiin myös konferensseissa, joissa käsiteltiin sähköisen todistusaineiston rajat ylittävää saatavuutta.

Jäsenvaltioiden viranomaisille suunnatusta kohdennetusta kyselystä kävi ilmi, että sähköisen todistusaineiston rajat ylittävää saatavuutta koskevaa yhteistä lähestymistapaa ei ole, koska jokaisella jäsenvaltiolla on omat kansalliset käytäntönsä. Palveluntarjoajat reagoivat myös eri tavoin ulkomaisten lainvalvontaviranomaisten pyyntöihin, ja vastausajat vaihtelevat pyynnön esittäneen jäsenvaltion mukaan. Tämä luo oikeudellista epävarmuutta kaikille sidosryhmille.

Kuulemisprosessin kaikissa vaiheissa palveluntarjoajat ja eräät kansalaisjärjestöt ilmaisivat tarpeen varmistaa oikeusvarmuus suorassa yhteistyössä viranomaisten kanssa ja välttää lainvalintaristiriidat. Viranomaiset korostivat suurimpina ongelmina luotettavan yhteistyön puutetta palveluntarjoajien kanssa, läpinäkyvyyden puutetta ja tutkintatoimenpiteitä koskevaan toimivaltaan liittyvää oikeudellista epävarmuutta. Jotkut kansalaisjärjestöt katsoivat, että EU:n tason lainsäädäntö ei ollut toivottavaa tällä alalla, ja pitivät parempana sitä, että EU:n toimet rajattaisiin keskinäisen oikeusavun menettelyjen parantamiseen, jota tehdään samaan aikaan.

• Vaikutusten arviointi

Sääntelyntarkastelulautakunta antoi vaikutustenarvioinnista myönteisen lausunnon¹³ ja teki useita parannusehdotuksia¹⁴. Tämän lausunnon jälkeen vaikutustenarviointia muutettiin siten, että siinä käsiteltiin enemmän rajat ylittävään tietojen jakamiseen liittyviä perusoikeusasioita ja erityisesti ensisijaiseen vaihtoehtoon sisältyvien eri toimenpiteiden välisiä yhteyksiä. Arviointia muutettiin myös niin, että se vastaisi paremmin sidosryhmien ja jäsenvaltioiden näkemyksiä ja sitä, miten nämä näkemykset oli otettu huomioon. Lisäksi toimintapoliittista taustaa tarkistettiin lisäämällä viittauksia eri näkökohtiin, kuten aloitteen hahmotelussa auttaneiden asiantuntijaryhmien keskusteluihin. Eri toimenpiteiden välistä täydentävyyttä selkeytettiin soveltamisalan, ajankohdan ja syvyyden osalta, ja lähtötilanteen kuvausta tarkistettiin, jotta se heijastaisi paremmin kehityskulkuja, jotka ovat todennäköisiä ehdotettujen toimenpiteiden hyväksymisestä riippumatta. Tiedon jakamisen työnkulun kuvauksen havainnollistamiseksi lisättiin vuokaavioita.

¹³ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja – Vaikutusten arviointi – Oheisasiakirja ehdotukseen asetukseksi sähköistä todistusaineistoa rikosoikeudellisissa asioissa koskevista eurooppalaisista esittämisen- ja säilyttämismääräyksistä sekä ehdotukseen direktiiviksi yhdenmukaisista säännöistä laillisten edustajien nimeämiseksi todistusaineiston keräämistä varten rikosoikeudellisissa menettelyissä, SWD(2018) 118.

¹⁴ Euroopan komission sääntelyntarkastelulautakunta – Opinion on the Impact Assessment – Proposal for a Regulation on European Production and Preservation Orders for electronic evidence in criminal matters and the Proposal for a Directive laying down harmonised rules on the appointment of legal representatives for the purpose of gathering evidence in criminal proceedings, SEC(2018) 199.

Lähtötilanteen (vaihtoehto O) lisäksi tarkasteltiin neljää keskeisintä toimintavaihtoehtoa: useita konkreettisia toimenpiteitä, joilla parannetaan sekä oikeudellisen yhteistyön menettelyjä että viranomaisten ja palveluntarjoajien välistä suoraa yhteistyötä (vaihtoehto A: muu kuin lainsäädännöllinen); vaihtoehto, joka yhdistää vaihtoehdossa A esitettyjä käytännön toimenpiteitä ja kansainvälisiä ratkaisuja (vaihtoehto B: lainsäädännöllinen); vaihtoehto, joka yhdistää edellä esitetyt vaihtoehdon B toimenpiteet todistusaineiston toimittamista koskevaan eurooppalaiseen määräykseen ja toimenpiteeseen tietokantojen käyttömahdollisuuden parantamiseksi (vaihtoehto C: lainsäädännöllinen), ja vaihtoehto, joka yhdistää kaikki edellä esitetyt vaihtoehtoon C sisältyvät toimenpiteet lainsäädäntöön, joka koskee etätallennetun datan suoraa käyttömahdollisuutta (vaihtoehto D: lainsäädännöllinen). Lisäksi vaikutustenarvioinnissa tuli ilmi tarve sille, että EU:ssa toimivat palveluntarjoajat nimeävät laillisen edustajan unionissa, ja tämä sisällytettiin vaihtoehtoihin C ja D.

Vaikutustenarvioinnissa ilmeni, että vaihtoehdot, jotka sisälsivät ehdotuksen laillisesta edustajasta (vaihtoehdot C ja D), toisivat selkeää lisäarvoa muihin vaihtoehtoihin verrattuna. Vaikka laillisen edustajan nimeämisestä aiheutuisi palveluntarjoajille kustannuksia lyhyellä aikavälillä, EU:n tason yhdenmukaistetut säännökset vähentäisivät todennäköisesti niiden palveluntarjoajien rasitteita, jotka tällä hetkellä vastaavat vapaaehtoisesti lainvalvontaviranomaisten pyyntöihin saada tietoja ja joiden on tarkasteltava pyyntöjä kaikkien jäsenvaltioiden erilaisten lakien mukaan. Yhteistyössä asiaankuuluvien palveluntarjoajien kanssa laadittu ja vahvistettu kustannusmalli osoitti, että aloite tuottaisi merkittäviä säästöjä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä ja poistaisi sisämarkkinoiden esteitä. Lisäksi oikeusvarmuudella ja menettelyjen yhdenmukaistamisella pitäisi olla myönteisiä vaikutuksia pk-yrityksiin, koska ne keventäisivät hallinnollista rasitetta. Kokonaisuus huomioon ottaen aloitteen odotetaan myös tuovan pk-yrityksille säästöjä.

- **Perusoikeudet**

Velvollisuudella nimetä laillinen edustaja pyritään poistamaan palvelujen tarjoamisen vapauden esteitä ja siten helpottamaan palvelujen tarjoamista. Ehdotuksessa sallitaan erityisesti se, että unioniin sijoittautuneet palveluntarjoajat voivat nimetä olemassa olevan toimipaikan lailliseksi edustajakseen, lukuun ottamatta silloin, kun toimipaikka on jäsenvaltiossa, joka ei osallistu perussopimuksen V osastossa vahvistettuihin oikeudellisen yhteistyön välineisiin. Poikkeuksen tarkoituksena on ottaa huomioon perussopimuksen V osastosta johtuva erityistilanne sen edellyttämällä tavalla.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Lainsäädäntöehdotuksella ei ole vaikutusta unionin talousarvioon.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Jäsenvaltioiden on pantava direktiivi täytäntöön. Komissio tukee täytäntöönpanoprosessia luomalla yhteyskomitean, jonka tehtävänä on varmistaa, että täytäntöönpano toteutetaan yhdenmukaisesti ja johdonmukaisesti ja että erot palveluntarjoajia koskevien järjestelmien välillä vältetään. Komissio antaa tarvittaessa ohjeita palveluntarjoajille. Komissio toimittaa viimeistään viiden vuoden kuluttua direktiivin soveltamisen aloittamisesta Euroopan parlamentille ja neuvostolle direktiivin soveltamista koskevan kertomuksen, joka laaditaan sen toiminnan yksityiskohtaisen tarkastelun pohjalta. Kertomukseen liitetään tarvittaessa ehdotuksia direktiivin muuttamiseksi.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

1 artikla Kohde ja soveltamisala

Ehdotuksen 1 artiklassa vahvistetaan direktiivin kohde: sillä vahvistetaan säännöt, jotka koskevat tiettyjen palveluntarjoajien oikeudellista edustusta unionissa todistusaineiston keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä.

Palveluntarjoajilta vaadittavat velvoitteet voivat olla erilaisia. Niitä voivat olla esimerkiksi rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun, oikeusvaikutuksia sisältävän määräyksen vastaanottaminen syyttäjältä tai tuomarilta, kyseisissä rikosoikeudellisissa menettelyissä tarvittavien tietojen toimittaminen, tietojen säilyttämiseen liittyvien tiettyjen toimenpiteiden toteuttaminen rikosoikeudellisissa menettelyissä tai noudattamatta jättämiseen liittyvän täytäntöönpanomenettelyn kohteena oleminen. Kaupallisten ja alueellisten käytäntöjensä vuoksi palveluntarjoajilla voi olla vaikeuksia noudattaa näitä erityyppisiä vaatimuksia, joiden määrä jatkuvasti kasvaa. Toisaalta toimivaltaisten viranomaisten on tiedettävä, kenen kautta ja kuinka lähestyä niitä palveluntarjoajia, jotka ovat sijoittautuneet unionin alueelle tai jotka tarjoavat siellä palveluja.

Jäsenvaltiot eivät saa asettaa direktiivin soveltamisalaan kuuluville palveluntarjoajille direktiivistä johtuvien velvoitteiden lisäksi muita velvoitteita, kuten velvoittaa niitä sijoittamaan laillinen edustaja omalle alueelleen eikä minne tahansa muualle unionissa, missä ne tarjoavat palveluja.

Laillista edustajaa koskevat yhdenmukaistetut säännöt eivät saisi rajoittaa unionin ja kansallisessa lainsäädännössä toimivaltaisille viranomaisille annettuja oikeuksia asioida niiden alueelle sijoittautuneiden palveluntarjoajien kanssa. Jos kansalliset viranomaiset päättävät tällaisissa tapauksissa osoittaa määräyksensä suoraan palveluntarjoajan toimipaikkaan, direktiivissä säädettyä laillisen edustajan vastuuta ei sovelleta.

2 artikla Määritelmät

Ehdotuksen 2 artiklassa vahvistetaan säädöksessä käytetyt määritelmät.

Laillinen edustaja voi olla oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, jonka palveluntarjoaja on nimennyt toimimaan puolestaan sellaisten toimivaltaisten lainvalvontaviranomaisten ja oikeusviranomaisten päätösten noudattamiseksi, joiden tarkoituksena on kerätä todistusaineistoa rikosasioissa. Palveluntarjoajien olisi voitava valita nimettäväksi jossakin jäsenvaltiossa olemassa oleva toimipaikka, mukaan lukien pääkonttori tai -toimipaikka, sekä nimetä useita laillisia edustajia.

Seuraavanlaiset palveluntarjoajat kuuluvat direktiivin soveltamisalaan: sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat, tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajat, jotka tallentavat tietoja osana käyttäjälle tarjottua palvelua, mukaan lukien sosiaaliset verkostot, verkossa toimivat markkinapaikat ja muut säilytyspalvelun tarjoajat sekä internetin nimi- ja numerointipalveluiden tarjoajat.

Direktiivin soveltamisala kattaa sähköisen viestinnän palvelujen tarjoajat, sellaisina kuin ne on määritelty [eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä annetussa direktiivissä]. Perinteiset televiestintäpalvelut, kuluttajat ja yritykset käyttävät perinteisten viestintäpalvelujen sijasta yhä enemmän uusia henkilöiden välisen viestinnän mahdollistavia internetvälitteisiä palveluja, kuten internetpuhelu-, pikaviestintä- ja sähköpostipalveluja. Tämä ehdotus kattaa nämä palvelut samoin kuin sosiaaliset verkostot, kuten Twitterin ja Facebookin, sillä niiden avulla käyttäjillä on mahdollisuus jakaa sisältöä.

Monissa tapauksissa tietoja ei enää tallenneta käyttäjän laitteeseen, vaan ne ovat saatavilla pilvipohjaisessa infrastruktuurissa, johon on mahdollista päästä periaatteessa mistä tahansa.

Palveluntarjoajilla ei tarvitse olla toimipaikkaa tai palvelimia jokaiselle oikeudenkäyttöalueelle, vaan ne voivat käyttää keskitettyjä järjestelmiä palvelujensa tarjoamiseksi. Tämän kehityksen huomioon ottamiseksi määritelmä kattaa pilvipalvelut, jotka tarjoavat erilaisia tietojenkäsittelyresursseja, kuten verkkoja, palvelimia tai muuta infrastruktuuria, tallennustilaa, sovelluksia ja palveluita, jotka mahdollistavat tietojen tallentamisen eri tarkoituksiin. Säädestä sovelletaan myös digitaalisiin markkinapaikkoihin, joissa kuluttajat ja/tai elinkeinonharjoittajat voivat toteuttaa liiketoimia elinkeinonharjoittajien kanssa tehtyjen verkkokauppa- tai -palvelusopimusten avulla. Tällaiset liiketoimet tehdään verkossa toimivan markkinapaikan tai elinkeinonharjoittajan verkkosivustolla, joka käyttää verkossa toimivan markkinapaikan tarjoamia tietojenkäsittelypalveluja. Siksi tällä markkinapaikalla on yleensä hallussaan sähköistä todistusaineistoa, jota voidaan tarvita rikosoikeudellisissa menettelyissä.

Ehdotus ei kata palveluja, joissa tietojen tallentaminen ei ole niitä määrittävä tekijä. Vaikka useimmat palveluntarjoajien tarjoamat palvelut sisältävät nykyään jonkinlaista tietojen tallentamista etenkin silloin, kun palvelut toimitetaan etäpalveluna verkossa, voidaan erottaa palvelut, joiden määrittävänä ominaisuutena ei ole tietojen tallennus ja joissa se näin ollen on vain toimia tukeva ominaisuus, mukaan lukien verkossa etäpalveluna tuotetut oikeudelliset palvelut sekä arkkitehti-, insinööri- ja kirjanpitoalvelut.

Tiedot, jotka ovat internetin infrastruktuuripalvelujen tarjoajien, kuten verkkotunnusten rekisterinpitäjien ja rekisterien sekä yksityisyys- ja välityspalvelujen tarjoajien, tai internetprotokollaosoitteiden alueellisten internetrekisterien hallussa, voivat olla merkityksellisiä rikosoikeudellisissa menettelyissä, koska ne voivat tarjota jälkiä, joiden avulla voidaan tunnistaa yksilö tai yhteisö, joka mahdollisesti osallistuu rikolliseen toimintaan.

Jotta voitaisiin määrittää ne palveluntarjoajat, jotka kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan, palveluntarjoajan ja unionin välillä olisi oltava riittävä yhteys. Tältä osin on arvioitava, voivatko unionissa sijaitsevat oikeushenkilöt tai luonnolliset henkilöt käyttää palveluntarjoajan palveluja. Pelkästään palvelun saatavuus (joka voi myös olla seurausta palveluntarjoajan tai välittäjän verkkosivuston tai sähköpostiosoitteen ja muiden yhteystietojen saatavuudesta) ei kuitenkaan saisi olla riittävä edellytys tämän direktiivin soveltamiseksi. Siksi vaatimuksena olisi oltava olennainen liittymä unioniin. Olennainen liittymä on varmasti olemassa silloin, kun palveluntarjoajalla on toimipaikka unionissa. Jos unionissa ei ole toimipaikkaa, perustetta, joka koskee olennaista liittymää unioniin, olisi arvioitava yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa olevien käyttäjien huomattavan määrän perusteella tai sen perusteella, että toiminta on kohdennettu yhteen tai useampaan jäsenvaltioon. Toiminnan kohdentaminen yhteen tai useampaan jäsenvaltioon voidaan määrittää kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella, mukaan lukien kyseisessä jäsenvaltiossa yleensä käytetyn kielen tai valuutan käyttäminen tai mahdollisuus tilata tavaroita tai palveluja. Toiminnan kohdentaminen jäsenvaltioon voitaisiin päätellä myös sovelluksen saatavuudesta kyseisen maan sovelluskaupassa, paikallisen mainonnan tuottamisesta tai mainonnasta jäsenvaltiossa käytetyllä kielellä, sellaisten tietojen käyttämisestä, jotka se on toimintansa aikana saanut jäsenvaltioissa sijaitsevilta henkilöiltä, tai asiakassuhteiden hoitamisesta, kuten asiakaspalvelun tarjoamisesta jäsenvaltiossa yleisesti käytetyllä kielellä. Olennaisen liittymän voidaan olettaa olevan olemassa myös silloin, kun palveluntarjoaja suuntaa toimintaansa yhteen tai useampaan jäsenvaltioon, kuten tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun asetuksen (EY) N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään.

3 artikla Laillinen edustaja

Direktiivin 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa velvoitetaan unionin alueella palveluja tarjoavat palveluntarjoajat nimeämään laillinen edustaja unionissa. Palveluntarjoajien olisi pääsääntöisesti voitava vapaasti valita, missä jäsenvaltiossa ne nimeävät laillisen edustajansa, ja 1 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltio ei voi rajoittaa tätä vapaata valintaa esimerkiksi asettamalla velvollisuus nimetä laillinen edustaja sen alueella. Direktiivin 3 artiklan 1–3 kohdat kuitenkin sisältävät tiettyjä palveluntarjoajien vapaata valintaa koskevia rajoituksia, erityisesti sen, että laillisen edustajan olisi oltava sijoittautunut jäsenvaltioon, jossa palveluntarjoaja tarjoaa palveluja tai johon se on sijoittautunut. Tämä rajoitus, joka edellyttää, että palveluntarjoajalla on jo yhteys siihen jäsenvaltioon, johon laillinen edustaja nimetään, rajoittaa palveluntarjoajien mahdollisuutta valita jäsenvaltio sellaisten seikkojen perusteella, jotka ovat ristiriidassa tämän asetuksen tavoitteiden kanssa, kuten sakkojen tason perusteella. Direktiivin 3 artiklan 1–3 kohdassa myös määritellään, mitkä jäsenvaltiot ovat vastuussa velvoitteen asettamisesta palveluntarjoajille.

Direktiivin 3 artiklan 1 kohtaa sovelletaan unionin alueelle sijoittautuneisiin palveluntarjoajiin. Niiden on nimettävä vähintään yksi laillinen edustaja unionissa, tarkemmin sanoen siinä jäsenvaltiossa, jossa ne tarjoavat palveluja tai johon ne ovat sijoittautuneet. Jäsenvaltiot, joihin palveluntarjoajat ovat sijoittautuneet, ovat vastuussa tämän velvoitteen asettamisesta.

Direktiivin 3 artiklan 2 kohtaa sovelletaan palveluntarjoajiin, jotka eivät ole sijoittautuneet unionin alueelle. Tässä tapauksessa niiden olisi nimettävä laillinen edustaja yhteen niistä jäsenvaltioista, joissa ne tarjoavat palveluja. Jäsenvaltiot, joissa palveluntarjoaja tarjoaa palveluja, ovat vastuussa tämän velvoitteen asettamisesta.

Direktiivin 3 artiklan 3 kohtaa sovelletaan molemmissa 3 artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa, ja siinä asetetaan lisävaatimuksia sisämarkkinavälineen ja perussopimuksen V osaston nojalla hyväksytyjen oikeudellisen yhteistyön välineiden vuorovaikutukseen liittyvän ongelman ratkaisemiseksi. Sellaisessa jäsenvaltiossa nimetty laillinen edustaja, joka ei osallistu tällaiseen oikeudellisen yhteistyön välineeseen, ei täysin täyttäisi tehtävänsä, koska sille ei voitaisi osoittaa tämän välineen mukaista määräystä. Tästä syystä 3 artiklan 3 kohdassa edellytetään, että palveluntarjoajat, jotka tarjoavat palveluja tällaisissa välineissä mukana olevissa jäsenvaltioissa, nimeävät laillisen edustajan jossakin niistä. Tämän seurauksena palveluntarjoaja, joka sijoittaa laillisen edustajan jäsenvaltioon, joka osallistuu V osaston mukaisen oikeudellisen yhteistyön välineeseen, täyttäisi velvoitteensa sekä, tapauksesta riippuen, 1 tai 2 kohdan että 3 kohdan mukaisesti. Toisaalta palveluntarjoaja, joka nimeää laillisen edustajan jäsenvaltiossa, joka ei osallistu V osaston mukaisen oikeudellisen yhteistyön välineeseen, täyttäisi siten 1 tai 2 kohdan mukaisen velvoitteensa, mutta täyttääkseen myös 3 kohdan mukaisen velvoitteensa sen olisi nimettävä toinen laillinen edustaja jossakin jäsenvaltiossa, joka osallistuu V osaston mukaisen oikeudellisen yhteistyön välineeseen. Jäsenvaltiot, jotka osallistuvat tällaiseen välineeseen ja joissa palveluntarjoaja tarjoaa palveluja, ovat vastuussa tämän velvoitteen asettamisesta.

Koska rikosoikeuden alalla noudatetaan vaihtelevan geometrian periaatetta, sillä Tanska ei osallistu mihinkään V osaston mukaiseen unionin lainsäädäntöön ja Yhdistyneellä kuningaskunnalla ja Irlannilla on oikeus valita, osallistuvatko ne, tällä hetkellä on olemassa erilaisia välineitä, joita sovelletaan jäsenvaltioiden välisiin suhteisiin silloin, kun kerätään todistusaineistoa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Näihin välineisiin kuuluu eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä annettu direktiivi ja vuoden 2000 yleissopimus keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa. Tähän monitahoiseen oikeudelliseen järjestelmään

tulee lisäksi todistusaineiston toimittamista koskeva eurooppalainen määräys. Tästä johtuva monimutkaisuus todennäköisesti lisää riskiä, että todistusaineiston toimittamista koskevasta eurooppalaisesta määräyksestä annettuun asetukseen osallistuvat jäsenvaltiot saattavat kehittää koordinoimattomia kansallisia ratkaisuja, jotka puolestaan johtaisivat hajanaisuuden lisääntymiseen ja oikeudelliseen epävarmuuteen kaikkien sidosryhmien osalta. Tästä syystä kaikkia jäsenvaltioita olisi vaadittava varmistamaan, että palveluntarjoajat, jotka eivät ole sijoittautuneet unioniin mutta jotka tarjoavat unionissa palveluja, nimeävät unionissa olevan laillisen edustajan, joka vastaanottaa suorat pyynnöt rajat ylittävissä tilanteissa, sekä pyynnöt, jotka perustuvat oikeusviranomaisten väliseen oikeudelliseen yhteistyöhön. Jotta voitaisiin välttää niiden Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen V osaston 4 luvun nojalla hyväksytyjen unionin säädösten tehokkuuden heikkeneminen, jotka koskevat rikosasioissa tapahtuvaa todistusaineiston keräämistä ja joihin vain osa jäsenvaltioista osallistuu, laillinen edustaja olisi nimettävä jossakin niistä jäsenvaltioista, jotka osallistuvat kyseisiin oikeudellisiin välineisiin.

Palveluntarjoajien pitäisi voida vapaasti nimetä lailliseksi edustajakseen yksi niiden toimipaikoista, joka sijaitsee unionissa, mukaan lukien niiden pääkonttori tai -toimipaikka, direktiivissä säädetyin edellytyksin.

Direktiivin 3 artiklan 6 kohdassa selvennetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava kansallisessa lainsäädännössä, että nimetty laillinen edustaja voidaan asettaa vastuuseen velvollisuuksien noudattamatta jättämisestä, kuitenkin rajoittamatta palveluntarjoajan omaa vastuuta. Palveluntarjoajien ei pitäisi voida väittää, etteivät ne ole vastuussa esimerkiksi siitä, ettei niiden laillinen edustaja ole noudattanut velvollisuuksiaan. Ne eivät voi myöskään vetäytyä vastuusta puuttuvan tai tehottoman sisäisen menettelyn vuoksi, koska ne ovat vastuussa tarvittavien resurssien ja valtuuksien antamisesta määräysten ja kansallisten päätösten noudattamisen takaamiseksi. Laillisen edustajan ei pitäisi myöskään voida vetäytyä vastuusta väittämällä esimerkiksi, ettei sillä ole valtuuksia toimittaa tietoja.

4 artikla Ilmoitukset ja kielet

Direktiivin 4 artiklassa veloitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että palveluntarjoajat nimeävät yhden tai useamman laillisen edustajan ja toimittavat niiden yhteystiedot.

Ilmoituksessa olisi myös oltava tieto kielestä/kielistä, jolla/joilla palveluntarjoajaan voidaan ottaa yhteyttä. Oletuksena käytetään sen jäsenvaltion virallista kieltä, jossa laillinen edustaja sijaitsee. Jos kyseisessä jäsenvaltiossa on useita virallisia kieliä, palveluntarjoaja voi valita niistä yhden tai useamman. Palveluntarjoajat voivat lisäksi valita unionin muista virallisista kielistä kielen, jota kaikkien jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää yhteydenotoissa. Tämän ansiosta palveluntarjoajat voivat valita kielen, jota käytetään esimerkiksi sisäisessä viestinnässä päätoimipaikan kanssa, tai jota käytetään tällä hetkellä pyynnöissä usein, mikä lisää yhdenmukaisuutta ja varmuutta sekä toimivaltaisille viranomaisille että palveluntarjoajille.

Jos palveluntarjoaja nimeää useita laillisia edustajia, ne voivat myös esittää seikkoja sen määrittämiseksi, mihin niistä on otettava yhteyttä. Nämä eivät sido jäsenvaltioiden viranomaisia, mutta niitä olisi noudatettava lukuun ottamatta asianmukaisesti perusteltuja tapauksia.

Palveluntarjoajat ovat vastuussa näiden tietojen julkistamisesta esimerkiksi verkkosivuillaan ja pitämisestä ajan tasalla. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi annettava asiaa koskevilla verkkosivuilla tarvittavat tiedot, jotta oikeusviranomaiset osaisivat valita oikean vastaanottajan.

5 artikla Seuraamukset

Siltä varalta, että direktiivin soveltamisalaan kuuluvat palveluntarjoajat eivät noudata direktiivin mukaisesti annettuja kansallisia säännöksiä, jäsenvaltioiden olisi kansallisessa lainsäädännössään säädettävä tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista, joita palveluntarjoajille voidaan määrätä, jos ne eivät ole nimenneet direktiivissä tarkoitettua laillista edustajaa tai antaneet lailliselle edustajalle riittäviä valtuuksia, resursseja ja edellytyksiä, esimerkiksi infrastruktuuria, kansallisten viranomaisten päätösten yleistä noudattamista ja pyydetyn todistusaineiston toimittamista varten.

Sen sijaan seuraamuksia tai sakkoja siitä, jos laillinen edustaja ei noudata tiettyä päätöstä, kuten tietyssä rikosoikeudellisessa menettelyssä annettua määräystä, säädetään muissa välineissä, kuten asetuksessa sähköistä todistusaineistoa rikosoikeudellisissa asioissa koskevista eurooppalaisista esittamis- ja säilyttämismääräyksistä tai kansallisessa lainsäädännössä.

6 artikla Koordinointimekanismi

Johdonmukaisen lähestymistavan varmistamiseksi direktiivissä säädetään koordinointimekanismista, joka perustuu jäsenvaltioiden nimeämiin keskusviranomaisiin. Tämän koordinointimekanismin ansiosta jäsenvaltiot voivat vaihtaa tietoja, tarjota apua ja toimia yhteistyössä täytäntöönpanon yhteydessä, esimerkiksi määrittämällä se jäsenvaltio, jonka on asianmukaisinta ryhtyä toimiin tietyssä noudattamatta jättämisen tapauksessa.

7, 8, 9 ja 10 artikla

Näissä artikloissa säädetään siitä, miten jäsenvaltioiden on saatettava tämä direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään, sekä komission suorittamasta arvioinnista, direktiivin voimaantulosta ja siitä, kenelle direktiivi on osoitettu. Ehdotettu direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Jäsenvaltioilla on kuusi kuukautta aikaa saattaa direktiiviin sisältyvät säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöään. Komissio toteuttaa direktiivin arvioinnin parempaa sääntelyä koskevien komission suuntaviivojen ja 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen 22 kohdan¹⁵ mukaisesti.

¹⁵ Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välillä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehty toimielinten sopimus paremmasta lainsäädännöstä, EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1–14.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI**yhdenmukaisista säännöistä laillisten edustajien nimeämiseksi todistusaineiston keräämistä varten rikosoikeudellisissa menettelyissä**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 53 ja 62 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹⁶,

noudattavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Verkkopohjaisia palveluja voidaan periaatteessa tarjota mistä tahansa, eivätkä ne vaadi fyysistä infrastruktuuria, yrityksen läsnäoloa tai henkilökuntaa siinä maassa, jossa palveluja tarjotaan, tai ylipäättään sisämarkkinoilla. Tämän vuoksi voi olla vaikeaa soveltaa ja panna täytäntöön kansallisessa ja unionin oikeudessa asetettuja velvoitteita, joita sovelletaan kyseisiin palveluntarjoajiin, erityisesti velvollisuutta noudattaa oikeusviranomaisen määräystä tai päätöstä. Näin on erityisesti rikosoikeudessa, jossa jäsenvaltioiden viranomaisilla on vaikeuksia antaa tiedoksi päätöksiään, varmistaa niiden noudattaminen ja panna ne täytäntöön, erityisesti silloin, kun asianomaiset palvelut tarjotaan niiden alueen ulkopuolelta.
- (2) Ottaen huomioon edellä mainitut seikat, jäsenvaltiot ovat toteuttaneet useita erilaisia toimenpiteitä, jotta niiden lainsäädäntöä voitaisiin soveltaa ja panna täytäntöön tehokkaammin. Tähän sisältyy toimenpiteitä, joiden avulla palveluntarjoajien kanssa voidaan asioida rikosoikeudellisissa menettelyissä tarvittavan sähköisen todistusaineiston saamiseksi.
- (3) Tätä tarkoitusta varten jotkin jäsenvaltiot ovat hyväksyneet tai harkitsevat hyväksyvänsä lainsäädäntöä, jossa määrätään oikeudellinen edustus niiden alueella pakolliseksi tietyille palveluntarjoajille, jotka tarjoavat palveluja kyseisellä alueella. Tällaiset vaatimukset asettavat esteitä palvelujen vapaalle tarjonnalle sisämarkkinoilla.
- (4) On olemassa huomattava riski, että toiset jäsenvaltiot yrittävät korjata puutteita, joita esiintyy todisteiden keräämisessä rikosoikeudellisissa menettelyissä, asettamalla erilaisia kansallisia velvoitteita unionin laajuuden lähestymistavan puuttuessa. Tämä on omiaan luomaan uusia esteitä palvelujen vapaalle tarjoamiselle sisämarkkinoilla.

¹⁶

EUVL C , , s. .

- (5) Nykyisistä olosuhteista aiheutuva oikeudellinen epävarmuus vaikuttaa sekä palveluntarjoajiin että kansallisiin viranomaisiin. Palveluntarjoajille, jotka ovat sijoittautuneet tai tarjoavat palveluja eri jäsenvaltioissa, on asetettu erilaisia ja mahdollisesti ristiriitaisia velvoitteita, ja niihin sovelletaan myös erilaisia seuraamusjärjestelmiä rikkomustapauksissa. Tämä rikosoikeudellisiin menettelyihin liittyvä hajanaisuus lisääntyy todennäköisesti entisestään, koska viestintä- ja tietoyhteiskunnan palvelut ovat yhä tärkeämpiä jokapäiväisessä elämässä ja yhteiskunnissa. Nämä seikat eivät ole pelkästään este sisämarkkinoiden moitteettomalle toiminnalle vaan ne aiheuttavat lisäksi ongelmia unionin vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamiselle ja moitteettomalle toiminnalle.
- (6) Tällaisen hajanaisuuden välttämiseksi ja sen varmistamiseksi, että sisämarkkinoilla toimivilla yrityksillä on samat tai samankaltaiset velvoitteet, unioni on hyväksynyt useita säädöksiä lähialoihin, kuten tietosuojan¹⁷, liittyen. Rekisteröityjen tietosuojan tason parantamiseksi yleisen tietosuoja-asetuksen¹⁸ sääntöjen mukaan sellaisten rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden on nimettävä laillinen edustaja unionissa, jotka eivät ole sijoittautuneita unioniin mutta jotka tarjoavat tavaroita tai palveluja unionissa oleville henkilöille tai seuraavat heidän käyttäytymistään niiltä osin kuin käyttäytyminen tapahtuu unionissa, paitsi jos käsittely on satunnaista eikä kohdistu laajasti henkilötietojen erityisryhmiin tai rikostuomioita tai rikkomuksia koskeviin henkilötietoihin, eikä siihen todennäköisesti liity luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvaa riskiä ottaen huomioon käsittelyn luonne, asiayhteys, laajuus ja tarkoitukset, tai jos rekisterinpitäjä on viranomainen tai julkishallinnon elin.
- (7) Asettamalla tiettyjen palveluntarjoajien oikeudelliselle edustukselle unionissa yhdenmukaistetut säännöt, jotka koskevat jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten antamien rikosoikeudellisiin menettelyihin liittyvän todistusaineiston keräämistä koskevien päätösten vastaanottamista, noudattamista ja täytäntöönpanoa, poistettaisiin olemassa olevia esteitä palvelujen vapaalta tarjoamiselta ja ehkäistäisiin toisistaan poikkeavien kansallisten lähestymistapojen käyttöönottoa tältä osin. Palveluntarjoajille olisi luotava tasapuoliset toimintaedellytykset. Lisäksi olisi helpotettava nykyistä tehokkaampaa rikosalan lainvalvontaa yhteisellä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella.
- (8) Tässä yhteydessä tarkoitetun laillisen edustajan olisi toimittava vastaanottajana kansallisille määräyksille ja päätöksille sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen V osaston 4 luvun soveltamisalalla annettujen unionin säädösten mukaisesti annetuille määräyksille ja päätöksille todistusaineiston keräämiseksi rikosasioissa. Tähän sisältyvät sekä välineet, jotka mahdollistavat määräysten

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi 95/46/EY](#), annettu 24 päivänä lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31); Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2016/679](#), annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1); Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi 2002/58/EY](#), annettu 12 päivänä heinäkuuta 2002, henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) (EYVL L 201, 31.7.2002, s. 37).

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2016/679](#), annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

antamisen suoraan palveluntarjoajalle rajat ylittävissä tilanteissa, sekä välineet, jotka perustuvat V osaston 4 luvun mukaiseen oikeusviranomaisten väliseen oikeudelliseen yhteistyöhön.

- (9) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että velvoite nimetä laillinen edustaja tulee voimaan välittömästi, toisin sanoen direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä 7 artiklassa vahvistetusta päivästä unionissa palveluja tuona päivänä tarjoavien palveluntarjoajien osalta, tai siitä hetkestä lähtien, kun palveluntarjoajat alkavat tarjota palveluja unionissa, kun on kyse palveluntarjoajista, jotka alkavat tarjota palveluja sen päivän jälkeen, jona direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- (10) Laillisen edustajan nimeämisvelvollisuutta olisi sovellettava palveluntarjoajiin, jotka tarjoavat palveluja unionissa eli yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa. Tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle olisi jätettävä tilanteet, joissa palveluntarjoaja on sijoittautunut jäsenvaltion alueelle ja tarjoaa palveluja yksinomaan kyseisen jäsenvaltion alueella.
- (11) Laillisen edustajan nimeämisestä huolimatta jäsenvaltioiden olisi voitava jatkaa niiden alueelle sijoittautuneiden palveluntarjoajien kanssa asioimista sekä täysin kansallisissa tilanteissa että saatuaan avunantopyynnön keskinäistä oikeusapua tai rikosasioita koskevaa vastavuoroista tunnustamista koskevien säädösten nojalla.
- (12) Jotta voidaan määrittää, tarjoaako palveluntarjoaja palveluja unionissa, on arvioitava, salliiko palveluntarjoaja unionissa sijaitsevien oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden käyttää palvelujaan. Pelkkä verkkorajapinnan saatavuus (esimerkiksi palveluntarjoajan tai välittäjän verkkosivuston tai sähköpostiosoitteen ja muiden yhteystietojen saatavuus) ei saisi kuitenkaan olla yksinään riittävä edellytys tämän direktiivin soveltamiselle.
- (13) Olennainen liittymä unioniin olisi myös katsottava merkitykselliseksi seikaksi määritettäessä tämän direktiivin soveltamisalaa. Olisi katsottava, että tällainen olennainen liittymä unioniin on olemassa, jos palveluntarjoajalla on toimipaikka unionissa. Jos tällaista toimipaikkaa ei ole, perustetta, joka koskee olennaista liittymää unioniin, olisi arvioitava sen perusteella, onko yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa huomattava määrä palvelun käyttäjiä tai kohdennetaanko toiminta yhteen tai useampaan jäsenvaltioon. Toiminnan kohdentaminen yhteen tai useampaan jäsenvaltioon voidaan määrittää kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella, mukaan lukien kyseisessä jäsenvaltiossa yleensä käytetyn kielen tai valuutan käyttäminen tai mahdollisuus tilata tavaroita tai palveluja. Toiminnan kohdentaminen jäsenvaltioon voitaisiin päätellä myös sovelluksen saatavuudesta kyseisen maan sovelluskaupassa, paikallisen mainonnan tuottamisesta tai mainonnasta kyseisessä jäsenvaltiossa käytetyllä kielellä tai asiakassuhteiden hoitamisesta, kuten asiakaspalvelun tarjoamisesta, jäsenvaltiossa yleisesti käytetyllä kielellä. Olennaisen liittymän voidaan olettaa olevan olemassa myös silloin, kun palveluntarjoaja suuntaa toimintaansa yhteen tai useampaan jäsenvaltioon, kuten tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun asetuksen (EY) N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään. Toisaalta palvelun tarjoamisen pelkästään asetuksessa (EU) 2018/302¹⁹ säädetyn

¹⁹

Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2018/302](#), annettu 28 päivänä helmikuuta 2018, perusteettomien maarajoitusten ja muiden asiakkaiden kansallisuuteen tai asuin- tai sijoittautumispaikkaan perustuvien syrjinnän muotojen torjumisesta sisämarkkinoilla ja asetusten (EY)

syRJintäkiellon noudattamisen vuoksi ei voida, ainoastaan tämän perusteella, katsoa suuntaavan tai kohdentavan toimintoja tietyille alueille unionissa. Samoja näkökohtia olisi sovellettava sen määrittämiseksi, tarjoaako palveluntarjoaja palveluja jäsenvaltiossa.

- (14) Palveluntarjoajien, jotka ovat velvollisia nimeämään laillisen edustajan, olisi voitava valita tähän tarkoitukseen olemassa oleva toimipaikka jäsenvaltiossa, esimerkiksi oikeushenkilö tai sivuliike, toimipiste, toimisto, pääkonttori tai päätoimipaikka, sekä useampi kuin yksi laillinen edustaja. Yrityskonsernia ei kuitenkaan pitäisi velvoittaa nimeämään useampia edustajia, yhtä jokaiselle kyseiseen konserniin kuuluvalla yritykselle. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen V osaston 4 luvun soveltamisalalla hyväksytyt erilaisia säädöksiä sovelletaan jäsenvaltioiden välisiin suhteisiin, kun rikosoikeudellisissa menettelyissä kerätään todistusaineistoa. Rikosoikeuden yhteisellä osa-alueella sovellettavan vaihtelevan geometrian periaatteen vuoksi on varmistettava, että direktiivillä ei edistetä uusien eroavuuksien tai esteiden syntyä palvelujen sisämarkkinoilla sallimalla palveluntarjoajien, jotka tarjoavat palveluja jäsenvaltion alueella, nimetä lailliset edustajat jäsenvaltioihin, jotka eivät osallistu asiaa koskeviin oikeudellisiin välineisiin, jolloin ongelman ratkaisu jäisi puutteelliseksi. Tästä syystä vähintään yksi edustaja olisi nimettävä jäsenvaltiossa, joka osallistuu asiaa koskeviin unionin oikeudellisiin välineisiin, jotta vältettäisiin riski tässä direktiivissä säädetyn nimeämisen vaikutuksen heikentymisestä ja hyödynnettäisiin yhteisvaikutuksia, joita saavutetaan sillä, että on olemassa laillinen edustaja, joka voi ottaa vastaan, noudattaa ja panna täytäntöön päätöksiä ja määräyksiä todistusaineiston keräämistä varten rikosoikeudellisissa menettelyissä, mukaan lukien [asetuksen] tai keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa vuonna 2000 tehdyn yleissopimuksen nojalla. Lisäksi laillisen edustajan nimeäminen, jota voidaan käyttää myös varmistamaan kansallisten oikeudellisten velvoitteiden noudattaminen, hyödyntää niitä yhteisvaikutuksia, jotka saavutetaan osoittamalla selkeä yhteyspiste, jonka avulla palveluntarjoajiin voidaan ottaa yhteyttä todisteiden keräämiseksi rikosasioissa.
- (15) Palveluntarjoajien olisi voitava vapaasti valita, mihin jäsenvaltioon ne nimeävät laillisen edustajansa, eivätkä jäsenvaltiot voi rajoittaa tätä valinnanvapautta esimerkiksi määräämällä nimeämään laillinen edustaja omalle alueelleen. Direktiivissä on kuitenkin myös tiettyjä palveluntarjoajien valinnanvapautta koskevia rajoituksia, erityisesti se, että laillisen edustajan olisi oltava sijoittautunut jäsenvaltioon, jossa palveluntarjoaja tarjoaa palveluja tai johon se on sijoittautunut, sekä velvoite nimetä laillinen edustaja johonkin jäsenvaltioon, joka osallistuu perussopimuksen V osastoon perustuviin oikeudellisen yhteistyön välineisiin.
- (16) Palveluntarjoajat, joilla on suurin merkitys todistusaineiston keräämisessä rikosoikeudellisissa menettelyissä, ovat sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat ja tietyt tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajat, jotka helpottavat käyttäjien välistä vuorovaikutusta. Näin ollen molempien ryhmien olisi kuuluttava tämän direktiivin soveltamisalaan. Sähköisen viestinnän palvelujen tarjoajat määritellään direktiiviehdotuksessa, jossa vahvistetaan eurooppalainen sähköisen viestinnän säännöstö. Tällaisia aloja ovat henkilöiden välinen viestintä, kuten internetpuhelu-, pikaviestintä- ja sähköpostipalvelut. Tässä huomioon otettavat tietoyhteiskunnan palvelujen luokat ovat sellaisia, joille tietojen tallentaminen on käyttäjälle tarjotun

N:o 2006/2004 ja (EU) 2017/2394 sekä direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (EUVL L 601, 2.3.2018, s.1).

palvelun määrittävä tekijä, ja tarkoittavat erityisesti sosiaalisia verkostoja siltä osin kuin ne eivät ole sähköisiä viestintäpalveluja, verkossa toimivia markkinapaikkoja, jotka helpottavat niiden käyttäjien (kuten kuluttajien tai yritysten) välisiä liiketoimia, ja muita säilytyspalveluja, mukaan lukien pilvipalvelut. Tietoyhteiskunnan palvelut, joissa tietojen tallentaminen ei ole määrittävä tekijä ja joissa se on vain toimia tukeva ominaisuus, kuten verkossa etäpalveluna tarjottavat oikeudelliset palvelut sekä arkkitehti-, insinööri- ja kirjanpito- ja palvelut, olisi jätettävä tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, vaikka ne voivat kuulua direktiivin (EU) 2015/1535 mukaiseen tietoyhteiskunnan palvelujen määritelmään.

- (17) Nimien ja numeroiden myöntämiseen liittyvien internetin infrastruktuuripalvelujen tarjoajat, kuten verkkotunnusten rekisterinpitäjät ja rekisterit sekä yksityisyys- ja välityspalvelujen tarjoajat tai internetprotokollaosoitteiden (IP-osoitteiden) alueelliset internetrekisterit, ovat erityisen tärkeässä asemassa tunnistettaessa haitallisten tai vaarantuneiden verkkosivustojen takana olevia toimijoita. Niillä on tietoja, jotka ovat erityisen tärkeitä rikostutkinnassa, koska ne voivat mahdollistaa rikolliseen toimintaan käytettävän verkkosivuston takana olevien yksilöiden tai joukon tunnistamisen tai rikollisen toiminnan uhrin tunnistamisen silloin, kun kyseessä on vaarantunut verkkosivusto, jonka rikolliset ovat kaapanneet.
- (18) Laillisen edustajan olisi voitava noudattaa jäsenvaltioiden viranomaisten sille osoittamia päätöksiä ja määräyksiä palveluntarjoajan puolesta, ja tämän olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet kyseisen päämäärän varmistamiseksi, mukaan lukien riittävien resurssien ja valtuuksien varmistaminen. Palveluntarjoajan tai sen laillisen edustajan ei pitäisi voida käyttää tällaisten toimenpiteiden puuttumista tai niiden puutteita perusteina tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien päätösten tai määräysten noudattamatta jättämiselle.
- (19) Palveluntarjoajien olisi ilmoitettava jäsenvaltiolle, jossa laillinen edustaja asuu tai johon se on sijoittautunut, laillisen edustajansa henkilöllisyys ja yhteystiedot sekä niitä koskevat muutokset ja päivitykset. Ilmoituksessa olisi myös annettava tieto kielistä, joilla lailliseen edustajaan voidaan ottaa yhteyttä ja joihin olisi kuuluttava vähintään yksi sen jäsenvaltion virallisista kielistä, jossa laillinen edustaja asuu tai johon se on sijoittautunut, mutta joihin voi kuulua myös muita unionin virallisia kieliä, kuten päätoimipaikan kieli. Kun palveluntarjoaja nimeää useamman kuin yhden laillisen edustajan, se voi myös esittää seikkoja sen määrittämiseksi, mihin niistä on otettava yhteyttä. Nämä seikat eivät sido jäsenvaltioiden viranomaisia, mutta niitä olisi noudatettava lukuun ottamatta asianmukaisesti perusteltuja tapauksia. Palveluntarjoajan olisi julkistettava kaikki nämä jäsenvaltioiden viranomaisille erityisen tärkeät tiedot esimerkiksi verkkosivustollaan tavalla, joka vastaa vaatimuksia, jotka koskevat yleisten tietojen saataville asettamista tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista annetun direktiivin 2000/31/EY²⁰ (sähköisen kaupankäynnin direktiivi) 5 artiklan mukaisesti. Niiden palveluntarjoajien osalta, jotka kuuluvat sähköisen kaupankäynnin direktiivin soveltamisalaan, 3 artiklan 3 kohta täydentää, mutta ei korvaa, näitä vaatimuksia. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi julkaistava omaa maataan koskevat olennaiset tiedot Euroopan oikeusportaalin asiaa koskevalla

²⁰

Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi 2000/31/EY](#), annettu 8 päivänä kesäkuuta 2000, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista (EUVL L 178, 17.7.2000, s. 1).

sivustolla helpottaakseen jäsenvaltioiden välistä koordinoitua ja laillisen edustajan käyttöä toisen jäsenvaltion viranomaisten toimesta.

- (20) Laillisen edustajan nimeämisvelvollisuuden ja asiaankuuluvien tietojen ilmoittamis- ja julkistamisvelvollisuuden laiminlyöntiin olisi sovellettava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia. Seuraamukset eivät saa missään olosuhteissa olla sellaisia, joilla kielletään palvelujen tarjoaminen pysyvästi tai tilapäisesti. Jos palveluntarjoaja tarjoaa palveluja useissa jäsenvaltioissa, jäsenvaltioiden olisi koordinoitava täytäntöönpanotoimensa. Johdonmukaisen ja oikeasuhteisen lähestymistavan varmistamiseksi otetaan käyttöön koordinoitumekanismi. Komissio voisi tarvittaessa helpottaa tällaista koordinaatiota, mutta sille on ilmoitettava rikkomistapauksista. Tällä direktiivillä ei säännellä sopimusjärjestelyjä, jotka koskevat taloudellisten seurausten siirtämistä palveluntarjoajien ja laillisten edustajien välillä niille määrättyjen seuraamusten yhteydessä.
- (21) Tällä direktiivillä ei rajoiteta hallintoviranomaisten tutkintavaltuuksia siviili- tai hallinto-oikeudellisissa menettelyissä, myöskään silloin, kun tällaiset menettelyt voivat johtaa seuraamuksiin.
- (22) Jotta direktiivin soveltamisen johdonmukaisuus voidaan varmistaa, jäsenvaltioiden välistä koordinoitua varten olisi otettava käyttöön lisämekanismeja. Tätä tarkoitusta varten jäsenvaltioiden olisi nimettävä keskusviranomainen, joka voi antaa muiden jäsenvaltioiden keskusviranomaisille tietoja ja apua direktiivin soveltamisessa erityisesti silloin, kun harkitaan direktiivin mukaisia täytäntöönpanotoimia. Tällä koordinoitumekanismilla olisi varmistettava, että asianomaisille jäsenvaltioille ilmoitetaan jäsenvaltion aikomuksesta toteuttaa täytäntöönpanotoimi. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että keskusviranomaiset voivat tarjota näissä tapauksissa toisilleen apua ja tehdä toistensa kanssa tarvittaessa yhteistyötä. Keskusviranomaisten välinen yhteistyö täytäntöönpanotoimen yhteydessä saattaa edellyttää täytäntöönpanotoimen koordinoitua eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä. Täytäntöönpanotoimen koordinoimiseksi keskusviranomaisten on tarvittaessa otettava yhteyttä myös komissioon. Koordinoitumekanismin olemassaolo ei rajoita yksittäisen jäsenvaltion oikeutta määrätä seuraamuksia palveluntarjoajille, jotka eivät noudata direktiivin mukaisia velvoitteitaan. Keskusviranomaisten nimeäminen ja tietojen julkaiseminen helpottavat laillisen edustajan nimeämistä ja sen yhteystietoja koskevan palveluntarjoajan ilmoituksen tekemistä siihen jäsenvaltioon, jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon se on sijoittautunut.
- (23) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta eli palvelujen vapaan tarjoamisen esteiden poistamista rikosoikeudenkäyntiin liittyvän todistusaineiston keräämisen yhteydessä, vaan se voidaan tällaisten palvelujen rajattoman luonteen vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

- (24) Euroopan tietosuojavaltautettua on kuultu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti²¹, ja hän on antanut lausunnon (...)²².
- (25) Komission olisi arvioitava tätä direktiiviä viiden kriteerin perusteella, jotka ovat tehokkuus, tuloksellisuus, merkityksellisyys, johdonmukaisuus ja EU:n lisäarvo; tämän arvioinnin olisi tarjottava perusta mahdollisten jatkotoimenpiteiden vaikutustenarvioinnille. Arviointi olisi saatettava päätökseen viiden vuoden kuluttua direktiivin soveltamisen aloittamisesta, jotta direktiivin käytännön soveltamisesta voidaan kerätä riittävästi tietoa. Tietoja olisi kerättävä säännöllisesti, ja niitä olisi käytettävä tämän direktiivin arvioimiseen,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan säännöt tiettyjen palveluntarjoajien oikeudellisesta edustuksesta unionissa jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten päätösten ja määräysten vastaanottamista, noudattamista ja täytäntöönpanoa varten todistusaineiston keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä.
2. Jäsenvaltiot eivät saa asettaa tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluville palveluntarjoajille tämän direktiivin velvoitteiden lisäksi muita velvoitteita 1 kohdan mukaisia tarkoituksia varten.
3. Tällä direktiivillä ei rajoiteta unionin ja kansallisessa lainsäädännössä annettuja kansallisten viranomaisten toimivaltuuksia asioida niiden alueelle sijoittautuneiden palveluntarjoajien kanssa 1 kohdan mukaisia tarkoituksia varten.
4. Tätä direktiiviä sovelletaan 2 artiklan 2 kohdassa määriteltyihin palveluntarjoajiin, jotka tarjoavat palvelujaan unionissa. Sitä ei sovelleta, jos kyseiset palveluntarjoajat ovat sijoittautuneet yhden jäsenvaltion alueelle ja tarjoavat palveluja yksinomaan kyseisen jäsenvaltion alueella.

2 Artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- 1) 'laillisella edustajalla' oikeushenkilöä tai luonnollista henkilöä, jonka palveluntarjoaja on nimennyt kirjallisesti 1 artiklan 1 kohdan, 3 artiklan 1 kohdan, 3 artiklan 2 kohdan ja 3 artiklan 3 kohdan soveltamiseksi;
- 2) 'palveluntarjoajalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa palveluja yhdestä tai useammasta seuraavista palveluluokista:
 - a) sähköisen viestinnän palvelut, sellaisina kuin ne on määritelty [eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä annetun direktiivin] 2 artiklan 4 kohdassa;

²¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EY\) N:o 45/2001](#), annettu 18 päivänä joulukuuta 2000, yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EYVL 8, 12.1.2001, s. 1).

²² EUVL C , , s. .

- b) tietoyhteiskunnan palvelut, sellaisina kuin ne on määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535²³ 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja joissa käyttäjälle tarjottavan palvelun määrittävä tekijä on tietojen tallentaminen, joita tarjoavat muun muassa sosiaaliset verkostot, verkossa toimivat markkinapaikat, jotka helpottavat käyttäjien välisiä liiketoimia, ja muut säilytyspalvelun tarjoajat;
 - c) verkkotunnus- ja IP-osoitepalvelut, joita tarjoavat esimerkiksi IP-osoitteiden tarjoajat, verkkotunnusrekisterit ja verkkotunnusten rekisterinpitäjät, sekä niihin liittyvät yksityisyys- ja välityspalvelut;
- 3) 'palvelujen tarjoamisella jäsenvaltiossa'
- a) sen mahdollistamista, että jäsenvaltiossa sijaitsevat oikeushenkilöt tai luonnolliset henkilöt voivat käyttää 2 kohdassa tarkoitettuja palveluja; ja
 - b) sitä, että a kohdassa tarkoitettuun jäsenvaltioon on olennainen liittyä;
- 4) 'toimipaikalla' joko taloudellisen toiminnan tosiasiallista harjoittamista määräämättömän ajan vakaassa infrastruktuurissa, josta käsin palvelun tarjoamista sisältävää liiketoimintaa harjoitetaan, tai vakaata infrastruktuuria, josta liiketoimintaa hoidetaan;
- 5) 'konsernilla' Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) N:o 2015/849²⁴ 3 artiklan 15 kohdassa määriteltyä yritysten ryhmää.

Artikla 3 *Laillinen edustaja*

1. Jäsenvaltioiden, joihin unionissa palveluja tarjoava palveluntarjoaja on sijoittautunut, on huolehdittava siitä, että palveluntarjoaja nimeää vähintään yhden laillisen edustajan unionissa jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten päätösten ja määräysten vastaanottamista, noudattamista ja täytäntöönpanoa varten todistusaineiston keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä. Laillisen edustajan on asuttava sellaisessa jäsenvaltiossa tai oltava sijoittautunut sellaiseen jäsenvaltioon, johon palveluntarjoaja on sijoittautunut tai jossa se tarjoaa palveluja.
2. Jos palveluntarjoaja ei ole sijoittautunut unioniin, jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällainen palveluntarjoaja, joka tarjoaa palveluja niiden alueella, nimeää vähintään yhden laillisen edustajan unionissa jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten päätösten ja määräysten vastaanottamista, noudattamista ja täytäntöönpanoa varten todistusaineiston keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä. Laillisen edustajan on asuttava sellaisessa jäsenvaltiossa tai oltava sijoittautunut sellaiseen jäsenvaltioon, jossa palveluntarjoaja tarjoaa palveluja.
3. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen V osaston 4 luvun soveltamisalalla annettuihin unionin säädöksiin osallistuvien jäsenvaltioiden on

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi \(EU\) 2015/1535](#), annettu 9 päivänä syyskuuta 2015, teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisesta noudatettavasta menettelystä (EUVL L 241, 17.9.2015, s. 1).

²⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi \(EU\) 2015/849](#), annettu 20 päivänä toukokuuta 2015, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 73).

varmistettava, että niiden alueella palveluja tarjoavat palveluntarjoajat nimeävät vähintään yhden edustajan johonkin näistä jäsenvaltioista kyseisten säädösten mukaisesti annettujen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten päätösten ja määräysten vastaanottamista, noudattamista ja täytäntöönpanoa varten todistusaineiston keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä. Laillisen edustajan on asuttava sellaisessa jäsenvaltiossa tai oltava sijoittautunut sellaiseen jäsenvaltioon, jossa palveluntarjoaja tarjoaa palveluja.

4. Palveluntarjoajilla on oikeus nimetä useampia laillisia edustajia, jotka asuvat muissa jäsenvaltioissa tai ovat niihin sijoittautuneita, mukaan lukien niissä, joissa palveluntarjoajat tarjoavat palvelujaan. Konserniin kuuluvat palveluntarjoajat voivat nimetä kollektiivisesti yhden laillisen edustajan.
5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaisten viranomaisten päätökset ja määräykset todistusaineiston keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä on osoitettu palveluntarjoajan tätä tarkoitusta varten nimeämälle lailliselle edustajalle. Tälle edustajalle on annettava tehtäväksi kyseisten päätösten ja määräysten vastaanottaminen, noudattaminen ja täytäntöönpano asianomaisen palveluntarjoajan puolesta.
6. Tätä varten jäsenvaltioiden on varmistettava, että laillinen edustaja, joka asuu niiden alueella tai on sijoittautunut sinne, tekee yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa kyseisten päätösten ja määräysten vastaanottamisen yhteydessä, sovellettavan oikeudellisen kehyksen mukaisesti.
7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että palveluntarjoajat, jotka ovat sijoittautuneet niiden alueelle tai jotka tarjoavat palveluitaan siellä, antavat lailliselle edustajalleen tarvittavat valtuudet ja resurssit kyseisten päätösten ja määräysten noudattamiseksi.
8. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että nimetty laillinen edustaja voidaan asettaa vastuuseen sovellettavan oikeudellisen kehyksen mukaisten velvoitteiden noudattamatta jättämisestä päätösten ja määräysten vastaanottamisen yhteydessä, sanotun kuitenkin rajoittamatta palveluntarjoajan vastuuta ja oikeustoimia, joita sitä vastaan voidaan käynnistää. Erityisesti palveluntarjoajan ja laillisten edustajien välisten asianmukaisten sisäisten menettelyjen puuttumista ei voida käyttää perusteena näiden velvoitteiden noudattamatta jättämiselle.
9. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että velvoitetta nimetä laillinen edustaja sovelletaan direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä 7 artiklassa vahvistetusta päivästä palveluntarjoajiin, jotka tarjoavat palveluja unionissa sinä päivänä, tai siitä hetkestä lähtien, kun palveluntarjoajat alkavat tarjota palveluja unionissa, kun on kyse palveluntarjoajista, jotka alkavat tarjota palveluja sen jälkeen, kun direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Artikla 4 *Ilmoitukset ja kielet*

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jokainen palveluntarjoaja, joka on sijoittautunut sen alueelle tai tarjoaa palvelujaan siellä, ilmoittaa 3 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisesti tehdyn laillisen edustajansa nimeämisen yhteydessä kirjallisesti sen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, missä sen laillinen edustaja asuu tai mihin se on sijoittautunut, laillisen edustajan nimeämisestä sekä laillisen edustajan yhteystiedot sekä kaikki niihin liittyvät muutokset.

2. Ilmoituksessa on täsmennettävä yksi tai useampi asetuksessa N:o 1/58 tarkoitettu unionin virallinen kieli, jolla lailliseen edustajaan voidaan ottaa yhteyttä. Niihin on sisällyttävä vähintään yksi sen jäsenvaltion virallisista kielistä, jossa laillinen edustaja asuu tai johon se on sijoittautunut.
3. Jos palveluntarjoaja nimeää useita edustajia, ilmoituksessa on täsmennettävä jokaista edustajaa koskeva yksi tai useampi unionin tai jäsenvaltioiden virallinen kieli tai mahdollisia muita seikkoja, joiden perusteella asianmukainen laillinen edustaja voidaan määritellä yhteydenottoa varten. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa jäsenvaltioiden viranomaiset voivat jättää huomioimatta kyseiset seikat.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että palveluntarjoaja asettaa niille tämän artiklan mukaisesti ilmoitetut tiedot julkisesti saataville. Jäsenvaltioiden on julkaistava kyseiset tiedot Euroopan oikeusportaalin asiaa koskevalla sivulla.

Artikla 5 *Seuraamukset*

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamusjärjestelmästä, jota sovelletaan tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet seuraamusten täytäntöönpanon varmistamiseksi. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.
2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava näistä säännöistä ja toimenpiteistä komissiolle 7 artiklassa vahvistettuun päivään mennessä ja ilmoitettava sille viipymättä kaikista niihin vaikuttavista myöhemmistä muutoksista. Jäsenvaltioiden on myös ilmoitettava vuosittain komissiolle palveluntarjoajista, jotka eivät noudata velvoitteita, ja niihin kohdistetuista asiaankuuluvista täytäntöönpanotoimista.

6 artikla *Koordinointimekanismi*

1. Jäsenvaltioiden on nimettävä keskusviranomainen tai, jos sen oikeusjärjestelmä sitä edellyttää, useampi kuin yksi keskusviranomaisen tämän direktiivin johdonmukaisen ja oikeasuhtaisen soveltamisen varmistamiseksi.
2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 1 kohdassa tarkoitetun yhden tai useamman keskusviranomaisen nimeämisestä. Komissio toimittaa luettelon nimetyistä keskusviranomaisista edelleen jäsenvaltioille. Komissio myös julkaisee luettelon nimetyistä keskusviranomaisista helpottaakseen palveluntarjoajan ilmoituksia jäsenvaltiolle, jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon se on sijoittautunut.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että keskusviranomaiset toimittavat toisilleen asiaankuuluvat tiedot ja antavat keskinäistä apua tämän direktiivin soveltamiseksi johdonmukaisella ja oikeasuhteisella tavalla. Tietojen antamisen ja keskinäisen avunannon on katettava erityisesti täytäntöönpanotoimet.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että keskusviranomaiset tekevät yhteistyötä keskenään ja tarvittaessa komission kanssa varmistaakseen tämän direktiivin soveltamisen johdonmukaisella ja oikeasuhteisella tavalla. Yhteistyön on katettava erityisesti täytäntöönpanotoimet.

7 artikla

Direktiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan 6 kuukauden kuluessa direktiivin voimaantulosta. Niiden on viipymättä ilmoitettava tästä komissiolle.
2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.
3. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

8 artikla

Arviointi

Viimeistään [viiden vuoden kuluttua tämän direktiivin soveltamisen alkamispäivästä] komissio laatii direktiivin arvioinnin ja toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle tämän direktiivin soveltamista koskevan kertomuksen, johon sisältyy arvio siitä, onko sen soveltamisalaa laajennettava. Kertomukseen liitetään tarvittaessa ehdotus tämän direktiivin muuttamiseksi. Arviointi toteutetaan paremmasta sääntelystä annettujen komission suuntaviivojen mukaisesti. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kertomuksen laatimiseen tarvittavat tiedot.

9 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

10 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Strasbourgissa

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja